

Support for Improvement in Governance and Management

A joint initiative of the OECD and the EU, principally financed by the EU

18-ci Xülasə

Avqust 2011-ci il

Dövlət satınalmaları

Konsessiya müqavilələri və dövlət sektoru ilə özəl sektor arasında əməkdaşlıq (PPP)

MÜNDƏRİCAT

- Konsessiya müqaviləsi nədir?
- "Konsessiya müqaviləsi" termininin milli qanunvericiliklərdə fərqli istifadəsi
- Direktiv konsessiya müqavilələrinə şamil edilirmi?
- Həm işlərin, həm də xidmətlərin daxil olduğu konsessiya müqavilələrinin təsnifatı necə aparılmalıdır?
- Xidmət təmin edilməsi üzrə konsessiya müqavilələrin təltif edilməsi ilə bağlı hansı öhdəliklər mövcuddur?
- İşlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqavilələrin təltif edilməsi ilə bağlı hansı öhdəliklər mövcuddur?
- PPP nədir?
- Direktiv PPP-lərə necə tətbiq edilir?
- Kommunal xidmət sektorunda konsessiya müqavilələri

Konsessiya müqaviləsi nədir?

Dövlət sektorunda satınalmalar haqqında 2004/17/EC2004/17/EC sayılı direktivdə (bundan sonra "Direktiv") konsessiya müqavilələri dedikdə, təmin edilən xidmətlərin və ya işlərin əvəzinin iş və ya xidmətin istismar edilməsi hüququnun verilməsi, yaxud xidmət haqqının alınması səlahiyyəti ilə birgə istismar hüququn verilməsi ilə ödəndiyi müqavilələr nəzərdə tutulur.

Direktivdə işlərin və xidmətlərin təminatı üzrə konsessiya müqavilələri ayrı-ayrılıqda təhlil edilir. İşlərin təminatı üzrə konsessiya müqavilələri təltif edilmə üsullarını müəyyən edən konkret müddəalarla əhatə olunur. Xidmətlərin təmin edilməsi üzrə sərhədlərə əhəmiyyətə malik konsessiya müqavilələrinin təltif edilməsi zamanı Saziş prinsipləri tətbiq edilsə də, xidmətlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqavilələri Direktivin tətbiq dairəsinə daxil deyil.

Hər hansı sövdələşmənin konsessiya müqaviləsinin tərifinə uyğun olub-olmadığının müəyyən edilməsi baxımından iki amil xüsusi əhəmiyyət malikdir:

- **Muzd haqqı**¹ - muzd haqqı yalnız satınalan təşkilatdan alınan qiymət ödənişi formasına olmamalı, həmçinin işin/xidmətin qismən və ya tam istismar hüququnu ehtiva etməlidir. Praktiki olaraq bu o deməkdir ki, muzd haqqının bir hissəsi və ya hamısı üçüncü mənbə və ya mənbələrdən əldə edilir;

və

- **Risk** – istismarla bağlı bütün risklər konsessiyaçıya aid olmalıdır. Çox vaxt konsessiyaçı, məsələn, xidmət və ya işin istismarından gəlirin əldə edilməsi müqabilində ictimai xidmət və ya işin görülməsinin daşdığı istismar və/və ya maliyyə riskini qəbul edir. Riskin təsərrüfat subyektinə ötürülməməsi bu müqavilənin adi dövlət sifariş müqaviləsi olduğuna, konsessiya haqqında xüsusi müddəalara deyil, direktivin sərt qaydalarına tabe olacağına dəlalət edir.

---

¹ "Muzd haqqı" ifadəsi konsessiyaçının satınalan təşkilatdan və/və ya digər mənbələrdən aldığı maliyyə və ya pul ödənişini nəzərdə tutur, lakin bu termin iş və ya xidmətdən əldə edilən tam maddi olmayan mənfəət və ya dəyərləri də əhatə edə bilər.

Konsessiya fürsətinin səciyyəvi riskə malik olması tələbi Avropa Komissiyası tərəfindən aşağıdakı kimi önə çəkilir:

..Konsessiya müqavilələrinin əsas xüsusiyyəti konsessiyaçının binanın inşa edilməsi və ya göstərilən xidmət müqabilində muzz haqqı kimi tikilini və ya xidməti istismar etmək hüququnun olmasıdır. Dövlət satınalmaları ilə müqayisədə əsas fərq müvafiq layihənin heç olmasa müəyyən hissəsini maliyyələşdirən konsessiyaçının səciyyəvi istismar riski daşımındadır.”

Dövlət sektoru və özəl sektor arasında əməkdaşlıq haqqında sənəd; Avropa İqtisadi Cəmiyyətinin dövlət satınalmaları və konsessiya müqavilələri haqqında qanunu COM (2005) 569 paraqraf 3.1

Bu, praktiki misallar vasitəsi ilə daha yaxşı başa düşülür. Aşağıdakı nümunələr sadələşdirilmişdir, konsessiya müqaviləsinin təsnifatı təklif edilən konsessiya müqaviləsi ilə bağlı təfərrüatlardan asılıdır.

İşlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqavilələri: Konsessiyalar çox vaxt yolların, körpülərin və ya tunellərin tikintisi və idarə edilməsi kimi iri infrastruktur layihələrində istifadə edilir. Konsessiyaçı ödənişi birbaşa istifadəçilərdən alınan haqq vasitəsilə aldıqda, muzz haqqı konsessiya müqaviləsinə təltif edən satınalan təşkilatdan deyil, işin istismarından əldə edilmiş olur. Konsessiyaçı tikinti işinin maliyyələşdirilməsini və idarə edilməsini qoyduğu sərmayəni çıxara biləcəyi və ya konsessiya müddəti ərzində mənfəət əldə edə biləcəyi ilə bağlı zəmanət olmadan üzərinə götürdükdə maliyyə və əməliyyat riski daşımış hesab olunur. Bu, "işlərin təminatı üzrə konsessiya müqaviləsinə" nümunədir.

Satınalan təşkilat üçüncü tərəfi təmsil edən istifadəçilərdən əldə edilən gəlir yetərsiz olacağı halda, qoyduğu sərmayəni çıxartmaq üçün konsessiyaçıya ödəniş etməyə razılıq verərsə, ötürülən riskin müqavilənin işlərin təminatı üzrə konsessiya müqaviləsi kimi təsnif edilməsi üçün yetərsiz olduğu güman edilə bilər. Bu halda bu müqavilə daha çox işlərin satın alınması müqaviləsi kimi təsnif edilə bilər.

Xidmətlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqavilələri: Konsessiya müqavilələrindən həmçinin idarəetmə və texniki xidmət tələb edən, lakin tikintinin nəzərdə tutulmadığı layihələrdə istifadə edilir, məsələn, mövcud dəmiryolu və ya limanın idarə edilməsi üçün təltif edilən konsessiya müqaviləsi, üçüncü tərəflərdən bu komplekslərdən istifadəyə görə haqq tutulması; yaxud dövlət yeməxanasının idarə edilməsi və satın alınma ərzaq və içkiyə görə yeməxananın istifadəçilərdən birbaşa

ödənişin alınması üçün konsessiya müqaviləsinin təltif edilməsi. Bu cür konsessiya müqavilələri xidmətlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqavilələrinə misal ola bilər.

Dövlət yeməxanası misalında, satınalan təşkilat yeməxananı təsərrüfat subyektinin istifadəsinə verirsə və əsas istismar xərclərinin ödənilməsinə və ya xidmətin bir hissəsinin subsidiyalaşdırılmasını üzərinə götürürsə, bu təsərrüfat subyektinin öz üzərinə kifayət qədər risk götürmədiyinə dəlalət edə bilər ki, belə olan halda bu müqavilə xidmətlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqaviləsinin tərifinə uyğun gəlir. Belə müqavilə xidmətlərin satın alınması müqaviləsi kimi təsnif edilə bilər.

Vacib qeyd – "konsessiya müqaviləsi" termininin milli qanunvericiliklərdə fərqli istifadəsi

İşlərin və xidmətlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqaviləsi anlayışı Aİ qanunvericiliyinə məxsus konsepsiyasıdır və Aİ qanunvericiliyinə uyğun təfsir edilməlidir. Milli qanunlarda konsessiya müqavilələrinə fərqli tərif verilə bilər. Bu o deməkdir ki, milli qanunlara əsasən konsessiya müqaviləsi hesab olunan müqavilələr direktiv çərçivəsində konsessiya müqaviləsi sayılmaya bilər. Məsələn, kömür hasilatı kimi təbii resurslarının istismarı hüququnun verilməsi, operator lisenziyası verilməklə taksid xidmətlərinin tənzimlənməsi milli qanunvericiliyə uyğun olaraq "konsessiya müqaviləsi" adlandırıla bilsə də, əksər hallarda direktivin məqsədləri çərçivəsində konsessiya müqaviləsi hesab edilməyəcək, bununla belə, potensial sərhədlərə əhəmiyyətə daşdıqları halda həmin müqavilələrə Saziş prinsipləri tətbiq edilməlidir. Eyni qaydada, milli qanunlara əsasən konsessiya müqaviləsi hesab olunmayan müqavilələr, Aİ qanunvericiliyi çərçivəsində konsessiya müqaviləsi kimi təsnif edilə bilər.

Buna görə də irəli sürülən sövdələşmənin direktivin məqsədləri çərçivəsində konsessiya müqaviləsi olub-olmadığının müəyyən edilməsi üçün Aİ təriflərinin başa düşülməsi və tətbiq edilməsi vacibdir.

Direktiv konsessiya müqavilələrinə şamil edilmir?

Direktiv işlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqavilələrinə şamil edilsə, də xidmətlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqavilələri onun tətbiq dairəsindən kənar qalır. Direktivə işlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqavilələrin təltif edilməsini əhatə edən müddəalar daxildir, lakin xidmətlərin təmin edilməsi üzrə

konsessiya müqavilələri Direktivin tətbiq dairəsindən kənar qalır. Ümumi Saziş prinsipləri isə həm işlərin, həm də xidmətlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqavilələrinə şamil edilir.

Həm işlərin, həm də xidmətlərin daxil olduğu konsessiya müqavilələrinin təsnifatı necə aparılmalıdır?

Konsessiya müqaviləsində həm iş, həm xidmət nəzərdə tutulduqda, onun iş və ya xidmətin təsnif edilməsi üzrə konsessiya müqaviləsi kimi təsnif edilməli olduğu qərarlaşdırılmalıdır. Bu fərqi müəyyən edilməsi xüsusən vacibdir, çünki artıq izah edildiyi kimi, direktivə işlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqavilələrin tətbiq edilməsi və elan edilməsi ilə bağlı müddəalar daxil olsa da, xidmətlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqavilələri direktivin tətbiq dairəsindən kənar qalır.

Müqavilənin xidmətlərin, yoxsa işlərin təminatı üzrə konsessiya müqaviləsi kimi təsnif edilməli olduğunun qiymətləndirilməsi üçün satınalan təşkilat hansı elementin konsessiya müqaviləsinin əsas predmetini təcəssüm etdirdiyini götür-qoy etməlidir. Əsas predmet işlərin görülməsindən ibarət olduqda, xidmətlər isə sadəcə bu məqsəddən irəli gəldikdə, həmin müqavilə işlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqaviləsi hesab olunur. Əsas predmet xidmətlərin göstərilməsindən ibarət olduqda, "işlər isə sadəcə əsas predmetdən irəli gəldikdə", həmin müqavilə xidmətlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqaviləsi hesab olunur.

Məsələn, yerli idarəetmə orqanı incəsənət mərkəzinin 20 il müddətinə idarə edilməsi üçün hər hansı təsərrüfat subyekti ilə konsessiya müqaviləsi bağlamaq istəyir. Yerli idarəetmə orqanı incəsənət mərkəzinin binasının sahibidir. Təsərrüfat subyektinə ödəniş, məsələn, kafedən istifadə edən ictimaiyyət üzvlərindən, yaxud incəsənət mərkəzində incəsənət sərğisinin, filmlərin, teatr tamaşalarının nümayişi kimi tədbirlərdə iştirak edən şəxslərdən alınan haqq hesabına həyata keçirilir. Konsessiya müqaviləsinin bir hissəsi kimi yerli idarəetmə orqanı qalib gəlmiş təsərrüfat subyektidən konsessiya müddətinin ilk 5 ili ərzində əsaslı təmir işləri aparmağı, yeni restoran, mətbəxlər yaratmağı, sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin binaya girişinin asanlaşdırılmasını, liftlərin və ayaqyollarının yenilənməsini tələb edir. Bu halda konsessiya müqaviləsinin əsas predmetinin incəsənət mərkəzinin uzunmüddətli idarə edilməsindən ibarət olduğu təsdiq edilə bilər. Ümumi sövdələşmənin bir hissəsi olan əsaslı təmir işləri əsas predmetdən irəli gələn element hesab edilə bilər. Bu konsessiya

müqaviləsi işlərin təmin edilməsi üzrə deyil, xidmətlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqaviləsi sayılmalıdır.

Xidmətlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqavilələrin təltif edilməsi ilə bağlı hansı öhdəliklər mövcuddur?

Artıq izah edildiyi kimi, xidmətlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqavilələri Direktivin tətbiq dairəsinə daxil deyil. Aİ presedent hüququ müəyyən etmişdir ki, xidmətlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqaviləsi sərhədlərarası əhəmiyyətə malik olduqda, təltif edilmə zamanı Saziş prinsipləri və bu prinsiplərdən irəli gələn fundamental qaydalar tətbiq edilir. Bu halda ümumilikdə Sazişin fundamental qaydaları, xüsusən milli mənsubiyyət zəminində ayrı-seçkiliyin yolverilməzliyi prinsipi və şəffaflıq prinsipi tətbiq edilir. Şəffaflıq öhdəliyi potensial iddiaçının xeyrinə verilən elanın xidmət bazarının rəqabətə açıq vəziyyətə gətirilməsi üçün yetərli olmasının və satınalma prosedurlarının tərəfsizliyinin təmin edilməsindən ibarətdir. Xidmətlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqaviləsi bağlamaq istəyən satınalan təşkilatlar bu fürsətin digər üzv dövlətlərdəki iddiaçılar üçün potensial maraq kəsb edib-etməyəcəyini götür-qoy etməlidir. Əgər maraq kəsb edəcəksə, bu fürsət haqqında elan elə verilməlidir ki, digər ölkələrdən olan potensial iddiaçılar bu fürsətdən xəbərdar olsunlar və sonrakı proses ədalətli, şəffaf və ayrı-seçkilik istisna edilməklə keçirilsin. Yerli qanunvericilik daha da dərinə gedərək xidmətlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqavilələrin təltif edilməsi və elan edilməsi üçün daha çox hüquqi öhdəlik müəyyən edə bilər.

İşlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqavilələrin təltif edilməsi ilə bağlı hansı öhdəliklər mövcuddur?

Direktivdə işlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqaviləsinin təltif edilməsini tənzimləyən tələblər müəyyən olunur.

Satınalan təşkilat konsessiya müqaviləsi haqqında bildirişin standart formasından istifadə etməklə işlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqaviləsi haqqında Avropa İttifaqının Rəsmi Jurnalında (AİRJ) elan verməlidir. Bildiriş direktivin tələblərinə müvafiq qaydada göndərməli və AİRJ-də dərc edilməlidir. Təsərrüfat subyektlərinin ərizələri göndərməsi üçün müəyyən edilmiş vaxt limit bildirişin göndərilməsindən sonra minimum 52 gün olmalıdır (elektron formada göndərildikdə, 45 gün)

Satınalan təşkilatın tender prosesini necə keçirməli olduğu ilə bağlı ətraflı tələblər irəli sürülmür, satınalan təşkilat konkret satınalma müqaviləsi üçün ən münasib prosesi seçməkdə azaddır. Lakin satınalan təşkilat prosesin ayrı-seçkiliyə yol verilmədən təsərrüfat subyektlərinə bərabər yanaşılmaqla və şəffafliq prinsipinə əsasən həyata keçirilməsini təmin etməlidir.

Konsessiyaçılar tərəfindən subpodrat müqavilələrinin təltif edilməsi ilə əlaqədar ətraflı müddəalar mövcuddur. Direktivdə müəyyən edilir ki, satınalan təşkilat ya konsessiyaçıdan ümumi iş həcmnin minimum 30%-nin üçüncü tərəflərə həvalə edilməsini (konsessiyaçı daha yüksək faiz müəyyən edə bilər), ya da üçüncü tərəflərə həvalə etməyi planlaşdırdığı faiz nisbətini təklifində göstərməyi tələb edə bilər.

Eyni zamanda direktiv konsessiyaçının subpodrat müqaviləsini subpodratçılara müsabiqə prosesindən istifadə etməklə təltif etməsini tələb edir. Konsessiyaçı satınalan təşkilat olduqda, (Direktivdə müəyyən edilən tərifə uyğun olaraq - bax: *Satınalma haqqında 3-cü Xülasə - Satınalan təşkilat nədir?*), Direktivdə əks etdirilən standart müsabiqə proseslərindən biri istifadə edilməlidir. Konsessiyaçı satınalan təşkilat deyilsə, o halda Direktivin AİRJ-də elanın verilməsi ilə bağlı tələbinə əməl edilməlidir. Bu zaman konsessiyaçının subpodrat müqaviləsini üçüncü tərəf kimi asılı müəssisə ilə bağlaması istisna təşkil edir. Direktivə asılı müəssisənin tərifi müəyyən edən ətraflı müddəalar daxildir.

PPP nədir?

PPP akronimi "Dövlət və özəl sektor arasında əməkdaşlığı" ifadə edir. PPP-nin vahid və ya sadə tərifi mövcud deyil, belə ki bu termin bir sıra müxtəlif müqavilə növlərini və çatdırılma modellərini əhatə edir.

PPP - çox vaxt infrastrukturun (işlərin) maliyyələşdirilməsinin, inşasının, yenilənməsinin, idarə edilməsinin, texniki xidmətinin və/və ya xidmətlərin göstərilməsinin təmin edilməsi məqsədilə satınalan təşkilatlarla özəl sektorun təsərrüfat subyektləri arasında razılaşdırılan hər hansı əməkdaşlıq formasıdır. İştirakçı təşkilatlar əksər hallarda "tərəfdaşlar" adlandırılır ki, bu ifadə isə çox vaxt hüquqi mənada işlənmir.

Əsas PPP xüsusiyyətlərindən biri riskin özəl sektora ötürülməsi və ya özəl sektorla bölüşdürülməsidir; PPP müqavilələri hər zaman olmasa da, çox vaxt uzunmüddətli olur.

PPP çərçivəsində ödəniş və maliyyələşdirmə metodları müxtəlif ola bilər. Ödənişləri satınalan təşkilat və ya obyektəndən istifadə edən (bu halda müqavilə konsessiya müqaviləsi kimi təsnif edilə bilər) üçüncü tərəflər həyata keçirə bilər, yaxud da ödəniş mənbələrin kombinasiyası vasitəsilə həyata keçirilə bilər. Maliyyələşdirmə satınalan təşkilat, özəl sektor, bank və ya digər kreditorlar kimi kənar sponsorlar və ya birləşdirilmiş mənbələr vasitəsi ilə həyata keçirilə bilər. PPP layihələrindən mahiyyəti ilə əlaqədar olaraq, hüquqi sənədləşdirmələr mürəkkəb və çəxtərəfli olur.

PPP strukturu müqaviləyə əsaslanan və ya institusional səciyyəli ola bilər. İnstitusional PPP (IPPP) birgə müəssisə kimi həm satınalan təşkilat, həm də özəl sektorun iştirak etdiyi qarışıq maliyyə əsasında yaradılmış çatdırılma sisteminin cəlb olunduğu PPP növüdür. Bu halda çatdırılma sistemi özəl sektorun davamlı və fəal iştirakı, eləcə də dövlət sektoru tərəfdaşlığı ilə yerinə yetirilən PPP infrastruktur və xidmət layihələri ilə birlikdə həvalə edilir.

Direktiv PPP-lərə necə tətbiq edilir?

Direktivdə PPP-nin hüquqi tərfi verilmir və bu termin direktivdə istifadə edilmir. Aİ qanunvericilik bazasında PPP haqqında qanun, yaxud PPP müqavilələri üçün satınalan təşkilatlar tərəfindən özəl sektoru təmsil edən təsərrüfat subyektlərinin seçilməsi prosesini tənzimləyən ayrıca hüquqi sistem yoxdur. Ölkələr PPP müqavilələrini ayrıca tənzimləmək qərarına gəldikdə, PPP müqavilələrinin təltif edilməsi prosedurlarının əhatə edilməsi üçün ayrıca qanunvericilik tələbi irəli sürülmür. Dövlət satınalmaları haqqında qanunvericilik PPP-lərin təltif edilməsi prosedurlarına tətbiq edilir.

Aİ satınalma qaydaları zəminində, PPP dövlət sifarişi müqaviləsi, konsessiya müqaviləsi (iş və ya xidmət), yaxud Direktivin tətbiq dairəsinə aid olmayan müqavilələr hesab edilir. Xidmət konsessiyaları olan PPP müqavilələrinə, yaxud istisna təşkil edən və sərhədlərə əhəmiyyətə malik müqavilələrə fundamental Saziş prinsipləri və prinsiplərdən irəli gələn qaydalar, xüsusən şəffaflıq, bərabər yanaşma, ayrı-seçkiliyin yolverilməzliyi, proporsionallıq və qarşılıqlı tanınma prinsipləri tətbiq edilir.

Direktiv çərçivəsində dövlət sifarişi hesab edilən PPP Direktivdə dövlət sifarişi müqavilələrinə münasibətdə müəyyən edilmiş prosedurlardan birinin istifadəsi ilə təltif edilməlidir. Çox vaxt mürəkkəb olan və bir qayda olaraq tərəflər arasında danışıqların aparılmasını tələb edən PPP müqavilələrinin təltif edilməsi üçün ən münasib təltif edilmə prosedurunun seçən zaman satınalan təşkilat son dərəcə ehityatlı olmalıdır. PPP müqaviləsi yetərinə mürəkkəb hesab olunduqda və üzv dövlət Direktivin müvafiq müddəalarını təsdiq etdiyi təqdirdə, rəqabət dialoqu prosedurunun istifadə edilməsi

məqsədəuyğun ola bilər. Həmçinin əvvəlcədən müqavilə haqqında bildirişin dərc edilməsi ilə qapalı prosedurun istifadəsi ilə şərtlər ödəne bilər.

PPP işlərin təminatı üzrə konsessiya müqaviləsi olduqda, yuxarıda göstəriləyi kimi, təltif edilməni tənzimləyən xüsusi müddəalar tətbiq edilməlidir.

IPPP strukturundan söhbət getdikdə, həm İPPP özəl sektor tərəfdaşının təyin edilməsi, həm də müqavilənin birgə çatdırılma sistemə təltif edilməsi üçün direktivlə tənzimlənən vahid (hansının uyğun gəldiyindən asılı olaraq dövlət sifarişi müqavilələri və ya iş təminatı üzrə konsessiya müqavilələri üçün nəzərdə tutulan) Aİ prosesindən istifadə edilə bilər.

Kommunal xidmət sektorunda konsessiya müqavilələri

Avropa İqtisadi Cəmiyyəti qanunu çərçivəsində konsessiya müqavilələri haqqında izahedici sənəddə (OJ 2000/C 121/2) Avropa Komissiyası kommunal xidmət sektorunda konsessiya müqavilələrinin təltif edilməsi ilə əlaqədar aşağıdakı məlumatları təmin edir:

Su, enerji, nəqliyyat telekommunikasiya sektorlarında fəaliyyət göstərən müəssisələr tərəfindən təltif edilən müqavilələr haqqında 93/38/EEC sayılı Direktivdə (bundan sonra "Kommunal müəssisələrin satınalma prosedurları haqqında direktiv" adlandırılacaq) işlərin və ya xidmətlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqavilələrinə münasibətdə xüsusi qaydalar müəyyən edilmir.

Hansı qaydaların tətbiq edilməli olduğu qərarlaşdırılan zaman hüququ verən şəxsin hüquq statusu, eləcə də fəaliyyəti həlledici element kimi çıxış edir. Bir neçə vəziyyətin meydana gəlməsi mümkündür.

Birinci halda kommunal müəssisələrin satınalma prosedurları haqqında direktivlə tənzimlənən dörd sektordan birində fəaliyyət göstərməyən dövlət təşkilatı və ya başqa səlahiyyətli dövlət orqanı sözügedən dörd sektordan birində iqtisadi fəaliyyəti nəzərdə tutan konsessiya müqaviləsi təltif edir. Bu müqaviləyə yuxarıda təsvir edilən Saziş qaydaları və prinsipləri, işlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqaviləsindən söhbət getdikdə isə, ictimai işlərin təminatı üzrə müqavilələrin təltif edilmə prosedurlarının koordinasiyası haqqında Direktivin müddəaları tətbiq edilir.

İkinci halda kommunal müəssisələrin satınalma prosedurları haqqında direktivlə tənzimlənən dörd sektordan birində fəaliyyət göstərən dövlət orqanı konsessiya

müqaviləsi bağlamaq qərarına gəlir. Buna görə də Saziş prinsipləri və qaydaları hüququ verən şəxs ictimai təşkilat olduqda tətbiq edilir. Hətta söhbət konsessiya müqaviləsindən getdikdə belə, yalnız Saziş prinsipləri və qaydaları tətbiq edilir, çünki işlərin təmin edilməsi üzrə konsessiya müqavilələrinin təltif edilmə prosedurlarının koordinasiyası haqqında direktiv 93/38/EEC sayılı direktivlə tənzimlənən dörd sektordan birində fəaliyyət göstərən müəssisələrin verdiyi konsessiyaları əhatə etmir.

Nəhayət, hüququ verən şəxs özəl müəssisə olduqda, nə yuxarıda göstərilən prinsiplər, nə də qaydalar tətbiq edilir.

Kommunal müəssisələrin satınalma prosedurları haqqında direktivlə tənzimlənən dörd sektor haqqında, əhatə edilən satınalan təşkilat növləri, o cümlədən ictimai təşkilatın nə olduğu haqqında daha ətraflı məlumat üçün bax: *Satınalmalar haqqında 16-cı Xülasə - Kommunal müəssisələr tərəfindən satınalma.*

PPP müqavilələrinin fəaliyyət dairələrinin müəyyən edilməsi, təltif edilməsi və idarə edilməsi haqqında qeyd

PPP-lər çox vaxt uzunmüddətli olan mürəkkəb müqavilələrdir. Bütün mürəkkəb və çox müddətli müqavilələrdə olduğu kimi, bu halda da tələblərin ehtiyatlı götür-qoy edilməsi, spesifikasiyaların və müqavilə şərtlərinin ətraflı və hərtərəfli olması üçün əvvəlcədən fəaliyyət sahələrinin müəyyən edilməsi və beləliklə, həm satınalan təşkilatın, həm də təsərrüfat subyektlərinin layihənin mahiyyətini və məqsədlərini tam başa düşmələrinin təmin edilməsi çox vacibdir.

Satınalma prosesləri təsərrüfat subyektlərinin satınalan təşkilatın tələblərinə cavab verdiklərinə və müqavilənin icra müddəti ərzində cavab verəcəklərinə dair bəyanatlarını ciddi yoxlamadan keçirir. Müvafiq satınalma prosedurları haqqında ətraflı məlumat üçün bax: *Satınalmalar haqqında 10-cu Xülasə - Dövlət Satınalmaları prosedurları hansılardır və nə vaxt istifadə edilə bilərlər?*

Müqavilənin icra müddəti ərzində müqavilənin icra edilməsinə davamlı və profilaktik nəzarət də konsessiya müqaviləsinin uğurlu yerinə yetirilməsi üçün həlledici əhəmiyyətə malikdir. Ətraflı məlumat üçün bax: *Satınalmalar haqqında 21-ci Xülasə - İşin səmərəliliyinin ölçülməsi və Satınalmalar haqqında 22-ci Xülasə - Müqavilənin icra edilməsinə nəzarət.*

Əlavə ədəbiyyat siyahısı:

- İƏİT - Özəl sektorun infrastruktur layihələrinə cəlb edilməsi prinsipləri (2007)
- Avropa Komissiyasının PPP haqqında veb-saytı:
http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/partnerships/public-private/index_en.htm
- Komissiyanın Avropa İqtisadi Cəmiyyətinin dövlət satınalmaları və İPPP konsessiyaları haqqında qanunun tətbiqi haqqında izahedici sənədi - (C(2007)6661)
- Avropa İqtisadi Cəmiyyətinin dövlət sifarişi və konsessiya müqavilələri haqqında qanunu və PPP məsələlərinə həsr edilmiş yaşıl sənəd (COM (2004) 327 son variant)
- Dövlət sektoru və özəl sektor arasında əməkdaşlıq haqqında sənəd və Avropa İqtisadi Cəmiyyətinin dövlət satınalmaları və konsessiya müqavilələri haqqında qanunu COM (2005) 569
- Rəqabət dialoqu proseduru haqqında izahedici qeyd
- Avropa İqtisadi Cəmiyyəti qanunu çərçivəsində konsessiya müqavilələri haqqında izahedici sənəd (OJ 2000/C 121/2)
- İƏİT Dövlət-Özəl sektor Əməkdaşlıqları – *Riskin bölüşdürülməsi və ödənilən pulun qarşılığının əldə edilməsi məqsədlərinin izi ilə*
- Özəl sektorun infrastruktur layihələrində iştirakı ilə əlaqədar İƏİT prinsipləri
- BMT-nin Avropa İqtisadi Komissiyası – *Dövlət-özəl sektor əməkdaşlıqlarında yüksək səviyyəli idarəetmənin inkişaf etdirilməsi üçün rəhbər sənəd*